

Oponentský posudek

Bc. Josef Bíca: PUTOVÁNÍ IZRAELITŮ DO ZASLÍBENÉ ZEMĚ

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThDr. Eva Vymětalová, Th. D.

Oponent: ThDr. Pavla Damohorská, Th. D.

Vyjítí, resp. vysvobození izraelské pospolitosti z Egypta je stěžejní událostí judaismu, která je připomínána nejen v rámci svátku Pesach. Každý den je zmiňována v židovských modlitebních textech. Z hlediska historicko- kritického bádání byla a je její doložitelnost předmětem mnoha výzkumů a bude tomu tak jistě i v budoucnosti. Existuje nespočet odborných prací, jež se snaží na událost exodu pohlédnout ze všech možných úhlů, teologii (tzv. židovskou i křesťanskou) či archeologii nevyjímaje.

Autor předložené diplomové práce, Bc. Josef Bíca, si zvolil velice důležité, na druhou stranu však nesnadné a mnohostranné téma, které obsahuje nespočet událostí, jež mají své nezastupitelné místo v židovském i křesťanském náboženství. Autor se v diplomové práci snaží postihnout otázku exodu jak z hlediska historicko-kritického bádání, tak z pohledu teologie. Dělí práci na dvě základní části, tj. „Historicko-kritickou“ a „Narativní“.

První, Historicko-kritická část, se nejprve zabývá původem hlavního pramene této události – Pentateuchem, následují kapitoly vztahující se k archeologické doložitelnosti biblických údajů exodu, kde autor cituje některá díla s touto tematikou. Osobně považuji tuto problematiku za velmi komplikovanou a domnívám se, že samotná otázka archeologické doložitelnosti událostí exodu (byť pouze na základě literatury) by stála za samostatné pojednání. Tím by vznikl prostor pro podrobnější zpracování této problematiky, jako např. rozličné názory a přístupy předních představitelů tzv. biblické archeologie. Bylo by rovněž zajímavé sledovat vývoj těchto názorů na konkrétní otázky. Autor některé z významných vědců zmiňuje, vychází však především z citací a názorů třetích badatelů. Je škoda, že např. na str. 21 autor uvádí, že Albrightovy výzkumy byly z určitého hlediska zpochybněny, více však tuto problematiku nerozvádí. (Podobně viz str. 32: „Wright téměř zcela přehlížel jemu dostupné archeologické podklady“, zde by bylo dobré kromě doplnění odkazu toto tvrzení dále rozvést a doložit.) Autor se v této části práce ve větší míře zabývá také dobýváním země zaslíbené. Jedná se samozřejmě o problematiku bezprostředně související, nicméně vzhledem k mnoha teoriím a jejich vývoji by si také tato část zasloužila samostatné zpracování, např. z hlediska biblické archeologie. (Práce vztahující se např. k otázce dobytí Jericha by byly zajisté cenným podkladem pro celou diplomovou práci.)

Autor se však rozhodl pro co možná nejkompexnější pohled, proto ve druhé části práce rekapituluje události exodu (přesněji řečeno od přechodu izraelské pospolitosti přes moře) a následné dobývání země zaslíbené na základě biblických knih Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium a Jozue. V rámci každé knihy přibližuje nejdůležitější události a dává je do určitého teologického kontextu.

Jedná se o texty, které obsahují řadu důležitých údajů a ustanovení, která jsou sama o sobě předmětem vědeckého bádání (Píseň moře, Desatero, Zjevení, aj.). Na s. 106 bych si dovolila nesouhlasit s tvrzením, že kněz izraelské pospolitosti je prostředníkem. Spíše bych ho označila za vykonavatele B-ží vůle.

Z formálního hlediska obsahuje práce celkem 135 stran včetně Anotace, Úvodu, Obsahu, Závěru, Seznamu pramenů a literatury, Seznamu zkratk. V Úvodu by bylo vhodné uvést alespoň základní strukturu práce. „Jak, resp. kde a kým to začalo“ bych raději zvolila jako první kapitulu, do Úvodu, dle mého názoru, nepatří. V Úvodu rovněž postrádám přesné vymezení cíle práce, což považuji vzhledem k obsáhlosti tématu za stěžejní. V Závěru autor uvádí, že: „Příběh má především vytvářet a formovat náš vztah ke Stvořiteli.“ Jedná se o shrnutí, jež je v různých obměnách všeobecně poměrně zastávané. Bylo by dobré ho nějakým způsobem rozvést, porovnat, podpořit citačními odkazy.

V práci se v podstatě na každé straně objevuje alespoň jedna chyba v interpunkci, dále je zde několik překlepů i stále se opakujících pravopisných chyb (viz např. str. 96 „Izraelská vítězství“). Byť je práce opatřena poznámkovým aparátem a autor se snaží co nejpřesněji citovat, na některých místech poznámky či odkazy chybí. (Za všechny uveďme např. str. 32, 4. odstavec, str. 39, 6. odstavec – zde chybí odkaz na literaturu; str. 47, pozn. 232 – zde např. chybí odkaz na pramen aj.) V některých případech by bylo dobré autorovo tvrzení citačním odkazem alespoň „podpořit“ (viz např. str. 63, 3. odstavec – zde tvrzení či názor o dataci vzniku Desatera by měl být podpořen vědeckou literaturou, srov. str. 88, pozn. 427). Na druhou stranu je třeba vyzdvihnout, že autor využívá poznámkového aparátu rovněž k vysvětlení určité otázky, k dalším odkazům apod.

Autor práce se snažil pojmut danou problematiku co možná nejkompexněji. V historicko-kritické části však text na některých místech na mne působí (zvláště s ohledem na množství doslovných citací, viz str. 2; 3; 4-5; 7; 9; 14) až kompilačním dojmem. To je však na druhou stranu pochopitelné, neboť autor není archeolog a téma je velice složité. Druhá část více odpovídá, dle mého názoru, badateli starozákonní vědy, v porovnání s předcházející částí však některá místa textu budí dojem biblické dějepavy, autor často zmiňuje tvrzení, jež jsou „všeobecně známá či přijímaná“, ale bez patřičné vědecké podpory v podobě citačního odkazu. Jak jsem již uvedla výše, vzhledem k povaze a šíři tématu nelze postihnout všechny jeho aspekty. Možná by bývalo bylo lepší, kdyby si autor zvolil pouze určitý aspekt dané problematiky a ten detailně a bez zbytečných chyb a nepřesností zpracoval (např. PUTOVÁNÍ IZRAELITŮ DO ZASLÍBENÉ – pohled novodobé biblické archeologie či DOBÝVÁNÍ ZEMĚ ZASLÍBENÉ IZRAELITY – pohled novodobé biblické archeologie apod.) Na druhé straně vypovídá předložená diplomová práce o autorově zájmu o danou problematiku a také o jeho potenciálu pracovat s odbornou literaturou a zpracovat (byť z mého pohledu se zbytečnými chybami) jinak velmi složité téma.

Na základě výše uvedeného hodnotím diplomovou práci ze svého pohledu jako velmi dobrou.

ThDr. Pavla Damohorská, Th. D.

V Praze, 25. 5. 2016